

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Sexta. Utrum eadem Propositio possit transire de vera in falsam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

II. **Dices:** Fallitas formalitèr consistit in recessu à veritate, sed qualibet fallitas recedit à veritate, ergò qualibet propositio falsa erit æqualitèr falsa. *R.* negando ma. quia ut supra dixi fallitas formalitèr dicit relationem difformitatis ad objectum, non solum autem carentiam veritatis, ideòq; juxta hanc relationem potest esse actus magis vel minùs difformis objecto sicut unum album potest esse magis vel minùs dissimile alteri albo.

IV. **Probatur Conclusio etiam de Veritate** quoad intensiorem: Similitudo suscipit magis & minùs, extrema enim quæ sunt alba, ut octo sunt magis sibi similia quàm extrema, quorum unum est album ut quatuor, & alterum album ut octo, ergò potest suscipere magis & minùs, consequenter una propositio erit verior altera. **Confirmatur:** Quia una propositio potest esse conformior illi objecto de quo est, quàm altera, ergò potest esse verior quàm altera, cum veritas sit conformitas; probatur aut. quia possunt dividuæ propositiones quarum una clarè distinctèq; repræsentet objectum sicuti est repræsentabile, altera verò obscure, & non sicuti est repræsentabile, sed illa quæ distinctè & clarè repræsentat, erit magis conformis quàm altera, quæ tantum repræsentat obscure.

Probatur etiam de extensione: Seu quoad numerum prædicatorum: Quia si aliquid objectum in se habeat plura prædicata, & actus unus repræsentet tantum unum prædicatum, alter verò omnia, certum est, quòd tunc is erit conformior objecto, qui omnia repræsentat, quàm qui unum tantum, ergò. **Sed**

V. **Arguitur,** Conformitas cujusq; actus consistit in eo, quòd existat totum quod per actum repræsentatur, ergò eò ipsò quòd existat totum, quod per actum repræsentatur, actus habebit summam conformitatem, quam habere potest quicumque actus. *R.* negando consequentiam, quamvis enim actus habeat conformitatem cum objecto, quod per actum repræsentatur, potest tamen plus esse quod per actum repræsentatur, & consequenter actus ille, qui totum repræsentabit, quòd est in objecto, erit conformior, quàm ille, qui non repræsentabit totum, sic actus quòd cognosco hominem esse animal rationale, est conformior objecto, quàm actus quòd cognosco illum esse animal.

Instatur: Si ego dicam ad Petrum esse beatum, tu verò dicas Divos Petrum & Paulum esse beatos, uterque actus æque conformis est objecto suo, licet tuus conformetur pluribus, ergò actus ex eo quòd plura repræsentet non est magis verus. *R.* dist. consequens ex eo, quòd plura repræsentet, quæ se tenent ex parte ejusdem objecti, nego consequentiam, qui se tenent ex parte diversorum objectorum, concedo consequentiam. In præsentem autem casu illa plura repræsentatum, se tenent ex parte ejusdem objecti, nam beatitudo D. Pauli non tenet se ex parte beatitudinis Divi Petri.

Et quamvis hæc doctrina bona sit, mihi tamen non videtur sufficientèr convin-

cere intentum scilicet, quòd una propositio pro formali ratione veritatis sit verior altera, nam argumenta tantum procedunt de objectis, & sic tantum pro fundamentali veritate, unde existimo ad titulum quaestionis Respondendum cum distinctione: Unam propositionem nec esse veriorè, nec falsiorè altera pro formali, bene tamen pro fundamentali, & hoc posterius patet ex probationibus datis; prius verò sic demonstrò: Omnis propositio, vel est conformis suo objecto, vel non est si non, ergò est absolute falsa, si sic, ergò est absolute & totalitèr vera; probatur hæc consequentia, conformitas veritatis est relatio, sed omnis relatio est indivisibilis intrinsecè & formalitèr, ergò etiam ista, & consequenter una non est verior quàm altera.

QUÆSTIO VI.

Utrum eadem propositio possit transire de veram falsam?

Notandum I. Antequam quidquam resolvam, sermonem in hac quaestione non esse de propositione vocali, quia cum hæc sit essentialitèr transiens, & statim ut profertur transit, ideò eadem manens non potest esse simul vera, & simul vel successivè falsa, nec est sermo de propositionibus necessariis, quæ circa Deum aut essentias rerum, vel alia hujusmodi versantur, quia cum harum propositionum objecta sint immutabilia & invariabilia, etiam propositiones, quæ circa illa versantur, sunt immutabiles, quia propositionum veritas & necessitas ex veritate & necessitate objecti desumitur, adeòque nec veritas mutari potest; nec deniq; est sermo de propositionibus impossibilibus propter necessariam repugnantiam terminorum, adeòque nunquam vere fieri possunt, sed necessariò semper falsæ manent. Quare controversia solummodò est de propositionibus in materiâ contingente, in quâ difficultate omninò liberi sunt illi, qui asserunt veritatem & falsitatem esse de essentiâ propositionis, nam si veritas est de essentiâ ejus, non plus mutari potest in falsam, quàm quòd homo mutetur in equum, vel leonem, aut philomelam, sed quia supra cum communiori docui veritatem & falsitatem nequaquam ad essentiam pertinere, ideò hic nodus quoq; mihi solvendus est, pro quo

I. *Sensus quaestionis proponitur.*

Notandum 2. Propositionem aliquam de contingenti tripliciter spectari posse, & considerari. Hanc verbi gratiâ, *Petrum currit*, vel ut significet eum currere pro toto aliquo, quod mente, vel horâ, vel ut denotetur quòd solum currat pro aliquâ parte illius quadrantis, vel horæ indeterminatè, vel denique ut significet eum currere in primâ, vel ultimâ parte illius quadrantis, vel horæ, & hoc explicitè exprimi potest dicendo: *Petrum currit in hoc instanti*, aut planè omitti & relinqui sine omnî determinatione, ut si illa particula *in hoc instanti* non apponatur. Circa quam materiam duplex est sententia è diametro sibi opposita: Prima asserit eandem propositionem contingentem, sive illa determinet sibi aliquod certum instans, vel tempus sive non, nequaquam posse transire

II. *Tripliciter potest considerari propositio contingens.*

transire de verâ in falsam. Ita Averſa, Smifing, Cavellus, Pontius, Hurtadus, Arriaga, Comptonius. Secunda e contra affirmat eandem numero propositionem posse transire & mutari de verâ in falsam. Ita Maſtrius & Bellutus, Suarez, Amicus, Rubius &c. Quia tamen ſententia negans conformior est addiſta q.4. idè

III.
Eadem potius
eſſe vera, vel
falſa.

DICO I. *Propoſitio contingens de præterito, vel de præſenti eadem numero manens ab initio potuit eſſe vera vel falſa.* Hæc eſt communis in re.

Probatur: Si aliqua propoſitio eſſet, quæ non potuiſſet fieri vera vel falſa, maxime eſſet illa, quæ eſt de præterito, ſed propoſitio de præterito adhuc eſt contingens; ergo etiam de verâ falſa fieri potuerat, probatur ma. quia nulla alia eſt quæ haberet majorem connexionem ad immutabilitatem, abſolute enim fieri nequit, ut illud quod dicitur præteritum quod non fuerit; probatur mi. quia hæc eſt differentia inter propoſitionem neceſſariam & contingentem, quòd illa ita ex naturâ vera ſit, ut nullo modo fieri falſa poſſit, & e contra, hæc verò quod ſit indifferens ad veritatem & falſitatem, ergo.

IV.
De præſenti
non poteſt
transire de
verâ in falſam.

DICO 2. *Propoſitio contingens de præſenti quæ ſibi certum tempus non determinat, non poteſt transire de verâ in falſam.* Hæc eſt Authorum primæ ſententiæ &

Probatur cum Pontio, quia quando aliquis affirmat, quòd Petrus currat vel intelligit, quòd currat pro toto aliquo determinato tempore, vel intelligit quòd currat, pro aliqua parte, determinati temporis indeterminate, videlicet pro primâ parte, vel ultimâ aut mediâ horæ vel iſtantis, ſed quocunq; modo intelligit, nunquam poteſt fieri, ut propoſitio, quæ ſemel fuit vera, ſit falſa aut e contra; ergo major patet, quia neceſſariò uno ex illis duobus modis propoſitionem illam intelligere debet. Probatur mi. quia ſi intelligit quòd currat, pro toto aliquo tempore, & ille currat, illo tempore propoſitio neceſſariò erit vera; quòd ſi verò non currat, toto illo tempore propoſitio neceſſariò erit falſa, quamvis curreret pro parte illius temporis: Quòd ſi verò intelligit, Petrum currere pro aliqua parte determinati temporis indeterminate, ſi pro aliqua parte iſtius temporis currat, propoſitio erit vera, ſive pro aliis partibus currat, ſive non, ſi autem pro nullâ parte curreret, propoſitio erit neceſſariò falſa. Confirmatur hoc primo, ſi aliquis diceret: Aliquis canis latrat, ſi aliquis unus tantum ex omnibus omnino canibus latraret, propoſitio eſſet vera, quia ut vera ſit, ſufficit unius tantum canis latratus, quia indeterminate eum ſignificat, nec magis unum quàm alium canem petit præſentare, ſi verò nullus latraret, propoſitio eſſet falſa; ergo eodem modo, ſi Petrus pro aliqua parte tantum curreret, jam eſſet vera propoſitio, ſi verò pro nulla, falſa, quia quemadmodum ſe habet latratus canis reſpectu omnium individuorum ſpeciei caninæ, ita ſe habet Petri curſus reſpectu diverſarum temporis differentiarum, unde ſicuti ſi unus tantum canis latraret, propoſitio eſſet vera, ita ſi Petrus pro unâ tantum parte curreret, propo-

ſitio erit vera. Confirmatur ſecundò: Quia actus, qui determinat intellectum ad cognoscendum, quòd aliquis ſedeat in loco A, non poteſt determinare illum quòd ſedeat in loco B, ergo actus quo determinatur intellectus, ad cognoscendum quòd Petrus currat in uno tempore, non poteſt determinare me, vel quemcunq; alium, ad cognoscendum, quòd currat in alio tempore, ſed hoc eſſet falſum in ſententiâ oppoſitâ; ergo. Sed Pro Contra ſententiâ

Arguitur In contra. Omne accidens eſt ſeparabile à ſubjecto, ſed veritas eſt accidens; ergo eſt ſeparabilis à ſubjecto & conſequentèr, quæ vera eſt, falſa fieri poteſt: patet ma. probatur mi. quia eadem propoſitio, quæ modo vera eſt, falſa eſſe potuit; ergo. Sed R. diſtinguendo ma. Omne accidens eſt ſeparabile à ſubjecto, ſpecificativè loquendo concedo ma. reduplicativè, nego ma. & conceſſâ mi. diſtinguo ſimilitèr conſequentis. Ita; licè veritas ſit accidens, propoſitionis & conſequentèr ab eâ ſeparabilis, in quantum ſcilicet poterat non ineſſe, tamen non eſt ſeparabilis ab eâ, ſupponendo quòd habeat actualem unionem cum ſubjecto

Inſtatur. Poteſt idem accidens materiale, verbi gratiâ, albedo non obſtante, quòd actualitèr inſit parieti, verbi gratiâ, ſeparari ab eo; ergo etiam eadem veritas, quæ modo inſit propoſitioni ſeparari ab eâ & conſequentèr actualis, unio non facit, quòd minus de verâ in falſam transire poſſit, patet ant. quia ſi mutaretur paries, vel deſtrueretur, etiam deſineret eſſe ibi albedo. Probatur prima conſequentia, quia poteſt ſic etiam ſubjectum mutari; ergo, probatur ant. quia ſi ponatur caſus, quòd Petrus currat, idq; mente teneatur & continetur, per quadrantem horæ ubi jam Petrus ceſſavit, ille actus tunc erit falſus, quia jam eſt mutatum objectum; ergo. Sed R. negando conſequentiam & parigatem, quia aliud eſt eſſe Phyſicè, aliud Phyſicum eſſe alicuius, intentionalitèr ſignificare veluti imago & ſimilitudo, unde ſi bene attendatur, argumentum facit pro conſequentia, nam ſicut verum eſt, quòd albedo quæ ineſt, vel inſuit parieti, nullatenus poteſt fieri ut non inſit, vel inſuerit pro illo tempore, quo ineſt aut inſuit, ita etiam eſt de propoſitione, quæ non ſignificat aliquid ineſſe quomodocunq; ſed cum verbo quod verbum ſecundum Ariſtotelem ſignificat ſemper aliquam certam temporis differentiam, hinc nego ant. & ad ejuſ probationem dico, tunc non eſt amplius idem objectum ſed aliud, ſcilicet Petrus ſedens vel ſtans, vel potius principaliori ſolutioni in hærendo dictum illum non futurum falſum, quia ſignificat Petrum currere, pro illo iſtante & tempore quo currebat, eſt tunc ſuit verus, ſemper manebit verus, quia non ſignificabit aliam temporis differentiam.

Urgetur. Propoſitio, verbi gratiâ, quæ dicit, quòd Petrus currat in primâ parte temporis determinati, ſi continetur non poteſt præſentare illam primam partem; ergo non manebit vera nec ſignificabit illam primam partem, probatur ant. quia ſi ſignificaret illam primam partem, eadem propoſitio eſſet de præſenti

praesenti & de praeterito & eadem propositio quae diceret: *Petrus currit*, diceret postea: *Petrus cucurrit*, quod est absurdum, ergo. R. negando ant. cujus probationem dist. esset de praesenti & de praeterito per se nego ant. per accidens transeat, nec in hoc nulla est inconvenientia. Unde per accidens est Verbo, ut quod repraesentat, sit praeteritum, quia ipsi & per ipsum propositioni intrinsicum & essentiale tantum est repraesentare cursum unitum Petrum pro illo tempore, quo fuit unitus, quod tempus, quia praeteritum est, per accidens est ad propositionem significantem actualem unionem, quae pro illa temporis differentia insuit.

Replicatur. In hac propositione: *Modo incipio loqui*, per se dicitur tempus praesens & praeteritum; ergo nulla solutio: probatur ant, quia ipsum verbum est praesentis temporis & significat illud quod jam transit, scilicet prolationem dictionis *ly modo*; ergo per se dicit tempus praesens & praeteritum. R. negando ant. cum probationis consequentia. Quia illud verbum, vel denotat, quod incipiat quis loqui pro illo instanti, quo profert *to modo*, vel pro tempore, quo totam propositionem profert, si primum, semper erit vera & pro illo instanti significabit, si secundum, tunc semper erit falsa etiam in primo instanti, qui tunc etiam significabit, quod incipiat loqui pro tota propositione profert, quod tamen falsum est, qui actum profert *to loqui* non incipit, sed finit. Et per has responsiones solvi possunt plura alia argumenta, quae ad idem coincidunt, ut si Judaeus quadrante ante Nativitatem Christi nascetur dixisset: *Melchias continuando illam propositionem per mediam horam*, quod tunc in primo quadrante erat vera, in posteriori falsa, similiter si quis post mediam noctem evigilans diceret: *media nocte orietur luna &c.* quia istae & omnes similes propositiones simpliciter verae sunt, & tales manent, quia tam prima quam secunda dicit: quod hoc & illud fiet, pro illo instanti pro quo futurum est, & sic etiam posito effectu adhuc manet semper vera, quia non significat aliud tempus, vel instans, & hoc clario exemplificatur exemplo, de eo qui iter nonnullum navi conficit in Oceano, vel Flavio, dicatque nautis, ut unum tantum milliare conficiant pro principio, ita ut eo confecto jaceant anchoram, qui si obdormiat & procellae, vel ventorum vis navim portent contra voluntatem Nautarum ad tria milliaria, qui experge factus & ignorans, quid eis acciderit, diceret hic fumus uno milliari ab illo & illo loco, verbi gratia, ab Ancona, propositio illa vera est, quia revera non est plus inter terminos illos intentionales quos apprehendit, nam non dicit in quocumque loco esse unum milliare ab Ancona, sed ab illo loco, in quo putat se esse, nam si primum assereret & falsum & stultum esset. Sed

Dico 3. *Propositio quae sibi determinat certum aliquod instans ad significandum, non potest transire de vera in falsam.* Haec Conclusio quoque est probabilis, quod sic ostendo. Implicat quod semel pro aliquo instanti determinato existit aut exiturum est pro illo non existere, aliis simul existeret & non existeret quod implicat
F. Amandi Hermann Logica.

pro eodem instanti, ergo implicat, quod Propositio haec, verbi gratia, *Petrus currit pro instanti A*, quae semel fuit vera, immutari possit in falsam, aut e contra; patet consequentia, quia repugnat mutari de vera in falsam sine objecti mutatione, haec autem est impossibilis pro instanti determinato, quia idem objectum pro eodem instanti determinato nequit esse & non esse simul; ergo nec propositio mutari potest.

Dices: Propositio quae dicit: *Petrus currit pro in Instanti A*, scilicet & cursum esse conjunctum cum Petro pro illo instanti, & etiam illud instans esse coexistens propositioni; unde licet semper repraesentet cursum esse conjunctum cum Petro in illo instanti, pro quo etiam fuit vera, nihilominus in sequente instanti est falsa, quia illud instans non conjungitur propositioni in secundo instanti, quod tamen affirmat propositio. R. quod eodem modo sit loquendum de conjunctione cursus cum Petro, ac de conjunctione instantis cum propositione, unde sicut prima conjunctio non dicit aliam quam pro illo instante praecise, ita etiam propositio dicit tantum illud solum instans *A* esse sibi conjunctum, & tunc duret propositio, quam diu velit semper erit vera, quia aliud non dicit, quam quod illud instans sibi pro primo instante coexistat, quod semper verum est, & Deus videt ita semper esse, nempe instans illud propositioni huic coexistere pro illo instanti, quo primo eliciebatur & sic semper erit vera, quia semper erit conformis objecto. Quando autem contra hanc, vel praecedentem Conclusionem objicitur autoritas Aristotelis, vel Doctoris subtilis respondendum est, quod utriusque mens fuerit dubia, nam quando Aristotelis in cap. de Substantia & 9. Met. l. 22. dicit: quod eadem oratio falsa vera esse videtur, expressit dubitantis in modum loquitur; unde non dicit, quod transeat de vera in falsam; sed apparere hoc, quare potius tales dicendi sunt falli pro illo tempore alio, quam quod propositio mutetur, nam ut ipse Aristoteles ait ibidem, si quisquam quempiam opinatur sedere si surgat, ille falsò opinabitur &c. Sed

Quaeres: An unus idemque numero actus possit esse simul verus & simul falsus? R. affirmative respectu diversorum objectorum, negative respectu unius ejusdemque objecti. Patet secunda pars ex dictis supra, quia implicat quod idem objectum sit & non sit pro eodem instante & tempore; ergo etiam implicat etiam quod idem actus sit conformis & difformis pro eodem instanti; quare probatur prima pars. Falsitas & veritas alicujus propositionis desumitur & est conformitas, vel difformitas cum objecto, sed potest aliquis actus propositionis esse simul conformis & difformis objecto; ergo poterit etiam esse simul verus & falsus, probatur mi. Potest idem actus quasi disparatè ferri in duo, vel plura objecta hoc modo, quod unum sit conforme, alterum difforme, verbi gratia, *Petrus currit & Paulus loquitur*, sed si Petrus sedeat & Paulus loquatur erit conformis & difformis simul; ergo etiam actus simul verus & simul falsus. Sed

VII.

VIII.

Idem actus potest esse simul verus & falsus.

Oo

Dices:

IX.

Dices: Conformitas consistit in indivisibili; ergo si actus est conformis, non potest esse difformis, quia tunc jam divideretur in plura. *Ita dist. consequens non potest esse conformis respectu ejusdem objecti concedo, respectu diversorum, nego consequentiam.* Ita; hic actus, quia diversimodè fertur in illa duo objecta disparata propter diversitatem tendendi, potest esse simul conformis uni & difformis alteri, & hoc non involvere aliquid implicatorium, patet inde, quia eadem quantitas ulnaris est æqualis alteri quantitati ulnari, & inæqualis palmo ac decem ulnarum, cum tamen etiam æqualitas consistat in indivisibili, sic ergo unum & idem respectu diversorum potest esse æquale & inæquale, ita eadem propositio respectu diversorum potest esse conformis & difformis.

QUÆSTIO VII.

Utrum Propositio de futuro contingente sit determinatè vera vel falsa?

I.

Hæc quæstio non est absolutè juris Philosophorum, cum involvat præscientiã Dei ad omnes actus causatum liberarum, quã suppositã tanquam infallibili & immutabili videtur periclitari humana libertas, pro quã salvanda & tuenda cum præsentia, & decretis divinis non modò Theologi, sed & Sancti Patres gravissimè defudant, quibus proinde videtur relinquenda hujus difficultatis discussio, attamen quia Aristoteles de hac materia hic egit, & quia propositiones in se etiam Logicè considerari possunt, non erit falcem mittere in messem alienam, si de ea cum communi hic tractavero. Pro quã materia dilucidanda

II.

Contingentia variè sumi potest.

Notandum primò: Contingens variè posse sumi, nam primò accipitur pro eo, quod rarò evenit, ut inventio thesauri ex fossione; secundò pro effectibus possibilibus frequenter fieri solitis, ut hominem actualitè ridere, sed in his acceptionib; non facessit nobis negotium quæstio; tertio sumitur contingens pro eo, quod ex se est indeterminatum ad esse & ad non esse, ad facere & non facere, & de tali contingente triplex formari potest propositio, una de præsentia, quando videlicet enuntiatur hoc determinatè tempore prædicatum inesse subiecto; altera est de præterito cujus prædicatum enuntiatur fuisse in subiecto, pro tempore illo quod transit, & has propositiones esse determinatè veras, vel determinatè falsas, dubium esse non potest, & earum contingentia in hoc consistit, quod antequam sint, vel fuerint poterant esse, vel non esse: tertia verò propositio est de futuro contingente, verbi gratiã, Petrus ambulabit, Petrus studebit, cujus propositionis contingentia in hoc consistit, quod possit esse, vel non esse antequam fiat, & etiam dum actu fit non necessariò, sed contingentè fit

III.

Contingentia non habent determinatam veritatem ex suis terminis.

Notandum secundò: Futura contingentia non habere determinatam veritatem ex propriis terminis, quia alioquin non essent contingentia, sed necessaria sicut sunt propositiones æternæ veritatis, quæ tales sunt ex natura suorum terminorum, veritates verò de futuris

contingentibus formate sunt omninò indeterminate & indifferentes, ita ut intellectus divinus virtute suæ essentiæ solum moveatur sub disjunctione ad illas attingendas scilicet hoc fore, vel non fore, ut docet Scotus quodl. 14. determinatam autem veritas & scibilitas de existentia actuali, quam enuntiant de suis extremis cum omnibus circumstantiis determinatis, verbi gratiã, finis, temporis, loci, &c. solum eis convenire potest ab aliqua causa extrinseca conjungente, vel disjuncte earum extrema, quæ causa in quantum non necessariò extrema illa conjungit, est præcisa ratio, ut prædictæ veritates contingentè dicantur: hinc

IV. Notandum tertio: Causam à quâ

determinantur propositiones contingentes ad suam determinatam veritatem sub duplici consideratione spectari posse. Primò sic, ut causa à quâ producitur aliquid, ita necessitetur ad ejus productionem, ut non possit non ponere suum effectum, sicut contingit in omnibus causis naturalibus. Secundò ita ut effectus ponatur infallibilitè non tamen necessariò, quin oppositum fieri possit, & tales sunt propositiones contradictoriæ, verbi gratiã, Petrus studebit, Petrus non studebit &c. quarum una erit infallibilitè vera non tamen necessariò. Sed iterum

V. Notandum quarto: Duplicem,

prout huc spectat, posse considerari necessitatem, una vocatur antecedens, & altera vocatur consequens; necessitas antecedens est, quæ oritur ex aliquo tenente se ex parte actûs primi respectu actûs secundi, qui dicitur necessarius, seu necessitas, quæ oritur ex causa: necessitas consequens est, quæ non oritur ex aliquo præcedente neq; tenente se ex parte actûs primi, seu ex parte cause, sed necessitas quæ oritur ex ipso actu secundo, seu ex ipsa actione ipsòve effectu, & hæc necessitas non opponitur cum libertate, quia hæc communis est cuicumq; actui quantumvis libero, quilibet enim actus liber ex suppositione, quòd fit, non potest non esse, & suppositã illius existentia non potest non existere, juxta illud commune dictum: omne quod est, quando est, necesse est esse; necessitas verò antecedens liberum arbitrium destruit, quia non relinquit principium indifferens ad operandum & non operandum. Circa hanc materiam aliqui Antiqui Philosophi nomine Stoici, inter quos fuit Chrysippus, ut refert Cicero de fato, existimabant omnes effectus esse necessarios & nullos fieri contingentè, hujus quoq; opinionis fuisse videtur Virgilius, ut patet ex Æneidos hoc versu:

Terna fata trahunt ne cepta relinquere possis,

& Lucanus qui ait, quò tibi fervor abit, quò fiducia fati. Alii contra contingentiam in rebus creatis asserbant, negabant tamen, quòd Deus sit illorum præcius, seu quòd illa cognosceret & hujus stultitiæ Patronus singularis fuit Marcus Tullius Cicero libro de natura Deorum & plures alii contra quos D. Augustinus Civit. 5. invehitur dicens: ut homines facerent liberos, fecerunt sacrilegos & verè sic, quia ut suam servarent libertatem, negarunt omniscientiam Dei, quòd revera impium est & sacrilegum.